

Cussegl da vischnaunca 22-2013/2016
Seduta dils 11 da zercladur 2015

Protocol

dalla seduta dil cussegl da vischnaunca,
gievgia, ils **11 da zercladur 2015**, allas 19³⁰ – 22⁵⁰
en casa communal

Presidi: Edgar Durschei

Actuar: Ervin Maissen

Presents:

a) Cussegl	Christoph Berger Armin Berther Adrian Bigliel Silvio Candinas Edgar Durschei Rita Huonder-Tenner Wendelin Jacomet	Jordana Lozza-Desax Armin Manetsch Flavio Murer Adrian Pally Rico Tuor Livio Zanetti
b) Suprastonza communal	Francestg Cajacob Madlen Deflorin-Spescha	Iso Mazzetta
c) Perstgisas	Cecilia Maissen-Desax Roger Tuor	Alfred Spescha
d) Hosps	5 personas	

“ Dumengia ha liug l’elecziun complementara dil cussegl da vischnaunca. Jeu sperel che tuts hagian gia votau per posta ni vegnan aunc ad ir a votar all’urna.

Il davos temps han giu liug entginas informaziuns davart projects da muntada singulara. Denter auter ei quei stau:

Ils 27 da matg 2015 l’informaziun davart ils studi dil tunnel Caschinutta-Tujetsch / Disentis/Mustér.

Ier ha giu liug l’orientaziun davart l’organisaziun dil project San Gottardo davart la lavur ch’ei vegnida prestada ils davos onns e dils products ch’els han creau cun ils differents purtaders.

Ed oz ha giu liug avon la seduta dil cussegl l’orientaziun dil niev sistem d’informaziun signaletica che nus havein gest avon astgau guder.

Ils 17 da zercladur 2015 vegnan las Pendicularas Mustér SA ad informar davart ils projects ch’ein en lavur.

Era la viafier Matterhorn Gotthard Bahn ei innovativa e porscha la stad viadis denter Mustér ed Andermatt cun in tren cun tetg aviert „Openair“. Sche quella purschida sa era vegnir nezegiada gratuitamein cun la nova carta da hosps, sch’ei vegn passentau ina notg a Mustér ni Tujetsch, haiel buca saviu eruir.

Ils 4 entochen ils 7 da zercladur 2015 ha giu liug a Mustér la sentupada dils chors d’affons e giuvenils dalla Svizra. Quella sentupada ei stada in success cumplein. In compliment ed engraziament per l’organisaziun. Tals eveniments sco era ils proxims che suondan p.ex. il di svizzer da viagiari il settember 2015, la fiasta federala d’acordeon la primavera 2016 ed il cup mundial da parasguladers muossan la bellezza e curtesevlidad da nossa regiun in sin in e buca mo sin pupi. Dat ei ina megliera reclama? Ils regals ch’els han saviu prender a casa regordan els vid nossa regiun. Aschia laian els adina puspei repassar quels dis tier nus e raquentan era a lur geniturs ed enconuschents davart quei bi liug.

Sonda, ils 30 da matg ha l’Uniun da pasterners grischuna salvau sia radunonza generala cheu a Mustér. Jeu haiel giu la cuida d’astgar beneventar e drizzar in pèr plaids en num dalla vischnaunca als pasterners presents digl entir cantun.

Ultra da quei han ins saviu leger ellas medias che la fundaziun ed il Center da sanadad Puntreis han saviu terminar igl onn da quen 2014 cun in gudogn da frs. 460'000.--. Quei segir suenter haver fatg las amortisaziuns perscettas. Per haver las necessarias informaziuns cura ch’ei va da tractar il proxim preventiv haiel pretendiu ch’il cussegl sappi prender investa da quei quen. Jeu sperel da survegnir risposta sut l’ura da damondas.

Sedumandaus sundel tgei che la vischnaunca da Tujetsch vul propi contonscher cun abdicar la cunvegnientscha cun Sedrun Mustér Turissem e Grischun Vacanzas. Ord las medias han ins saviu leger ch’il president communal da Tujetsch vegli vinavon colaborar cun Mustér. Co mettan els lu avon quella collaboraziun e mettein nus era avon quella aschia? Bugen audel era aunc cheutier sut l’ura da damondas entginas informaziuns co quella caussa resp. fatschenta duei sesplegar.

Dapi la davosa seduta dil cussegl da vischnaunca dalla perioda d’uffeci 2013/2016 ha la suandonta vischina bandunau il terrester. Cun in bien patratg lein nus seregurdar da:

Margretha Desax da Faltscharidas, naschida ils 7 da settember 1937 e morta ils 26 da matg 2015. Ella ruaussi en pasch.

Fetg grond plascher hai jeu da comunicar dapi la davosa seduta dil cussegl da vischnaunca ina naschiantscha, numnadamein:

Amelia Joséphine Flury, naschida ils 4 da matg 2015, feglia da Leslie e Placi Flury-Züst da Segnas. Cordiala gratulaziun als loschs geniturs.

Cunquei arvel la 22 avla seduta dalla perioda d'uffeci 2013/2016.

Tractandas:

1. Protocol nr. 21-2013/2016
2. Terminar il concept en favur dalla sanaziun dallas finanzas communalas cun entradas da taglia supplementaras sin la fin digl onn 2015: Moziun (moziun nr. 3-2013/2016)
3. Plaz da pausa scola Cons: Moziun (moziun nr. 4-2013/2016)
4. Sanaziun dalla cuschina en casa da scola Cons: Damonda da credit (messadi nr. 26-2013/2016)
5. Via Lucmagn a Raveras: Project e credit (messadi nr. 27-2013/2016)
6. Relasch dils statuts per la Regiun Surselva (messadi nr. 28-2013/2016)
7. Ura da damondas (conform ad art. 44 dil regulativ da fatschentas)

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: Igl actuar:

Edgar Durschei

Ervin Maissen

Cussegl da vischnaunca 22-2013/2016
Seduta dils 11 da zercladur 2015

1. Protocol nr. 21 - 2013/2016

President dil cussegl da vischnaunca

Il protocol ei vegnius tarmess tier per posiziun. Enteifer ils 5 dis fixai ei vegniu inoltrau neginas objecziuns da muntada.

Il protocol nr. 21-2013/2016 dalla seduta dils 24 d'avrel 2015 vegn approbaus senza midadas.

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: Igl actuar:

Edgar Durschei

Ervin Maissen

2. Terminar il concept en favur dalla sanaziun dallas finanzas communalas cun entradas da taglia supplementaras sin la fin digl onn 2015: Moziun (moziun nr. 3-2013/2016)

Cussegliaer Flavio Murer, moziunari

En connex cun la sanaziun dallas finanzas communalas han las autoritads communalas giu empermess da reducir il pei da taglia sco che la situaziun dallas finanzas communalas seigi semigliurada. La situaziun ei semigliurada considerablamein, aschia ch'igl ei necessari en mira al preventiv 2016 da decider davart ina midada dil pei da taglia.

Suprastonza communalala

En num dalla suprastonza communalala pren il president communal posiziun sco suonda.

“Ils 24 da fevrer 2008 ha il suveran approbau il concept en favur dalla sanaziun dallas finanzas communalas. La finamira impurtonta ei da reducir marcantamein ils deivets per aschia saver crear bunas premissas per financiar las futuras investiziuns. Ils deivets a miez e liung termin han saviu vegnir reduci da 18.9 sin 8.5 milliuns francs. Plirs motivs han contribuì a quei bien resultat:

- augment dil pei da taglia (da 105 sin 120%) e dad 1 sind 1.7 promils per la taglia sin schischom
- mesiras da spargn (incarica permanenta)
- tscheins per deivets ei sereducius (tscheins da 4 sin 1-2%)
- bien svilup economic
- retuorn a tschep Ovra Russein
- extraordinari bien prezi per la vendita dall'energia da concessiun e da participaziun (deplorablamein scadius cun la fin 2014)

Ils davos onns ei la situaziun finanziaria dalla vischnaunca vegnida engrevegiada cunzun entras novas expensas supplementaras (p.ex. nova lescha da tgira e da scola). Perquei ha il cussegl da vischnaunca en connex cul preventiv 2015 incaricau la suprastonza communalala d'augmentar il cash-flow entras reducir las expensas dil quen current per cheutras obtener in pli grond spazi per investiziuns.

Actualmein ein plirs impurtonts parameters finansials aunc buca defini, ils quals han ina gronda influenza finanziaria:

- consequenzas nova ulivaziun da finanzas (entra en vigur 2016)
- augment taxas da diever canalisaziun/serenera
- gronds donns d'uau e disfavoreivla fiera da lenna

Gest la damonda digl augment dallas taxas da diever canalisaziun/serenera stat en in direct connex cun ina reducziun dil pei da taglia. Mo sco pachet communabel ein reducziuns pusseivlas.

Perquei propona la suprastonza communalala da buca acceptar la moziun, mobein da suttametter entochen la fin d'october 2015 in'analisa finanziaria

cun risguardar igl augment dallas taxas da canalisaziun/serenera. Cheutras san ins garantir in bien e persistent equiliber finanziel.

Cussegl da vischnaunca

Il cussegl da vischnaunca engrazia per las rispostas dalla suprastanza communal ed ei satisfatgs dallas propostas fatgas. Oz va ei denton mo per surdar la moziun. En quei senn ha la suprastanza communal era peda da preparar la risposta resp. la fatschenta sin ch'il cussegl da vischnaunca tracta il preventiv.

Votantas e votants vegnan a stuer decider il proxim temps davart pliras impurtontas fatschentas cun grondas summas. En connex cun quellas damondas eis ei necessari che la suprastanza communal presenti propostas co financiar quellas contribuziuns, resp. investiziuns.

Dil reminent ei la summa ch'ei vegnida recaltgada en connex cul retuorn a tschep dall'Ovra Russein buca stada a disposiziun per reducir il deivet. Ina part da quella summa ei flessegiada el capital d'aczias dalla ovra nova.

Decisiun

Cun 12 encunter 1 vusch e neginas abstenziuns decida il cussegl da vischnaunca d'approbar la moziun pertuccont terminar il concept en favur dalla sanaziun dallas finanzas communalas cun entradas da taglia supplementaras sin la fin digl onn 2015.

Cussegl da vischnaunca Dissentis/Mustér
Il president: Igl actuar:

Edgar Durschei

Ervin Maissen

3. Plaz da pausa scola Cons: Moziun (moziun nr. 4-2013/2016)

Cussegliaer Christoph Berger, moziunari

Ei semuossa ch'igl ei impurtont d'investar ella scola. La proxima fatschenta ch'il cussegl da vischnaunca tracta questa sera visa gie era en quella direcziun. Il plaz scola che survescha era sco plaz da pausa mereta strusch pli quei num. Ils prighels che sedattan pils affons ein numerus, la situaziun dallas scalas, munconza da tschabergals e l'illuminaziun che funcziuna mo pli sporadicamein. El quenta che la suprastanza communal vegni da realisar enteifer in onn la sanaziun dil plaz-scola.

Suprastanza communal

En num dalla suprastanza communal rispunda gerau Iso Mazzetta la moziun.

“Actualmein ei igl uffeci da baghegiar vid preparar la submissiun per eruir il planisader per la sanaziun dalla casa da scola. Ils resultats da quella submissiun ein necessaris per la damonda da credit per la projectaziun dalla sanaziun dalla casa da scola nova.

Il program da termins per l'entira procedura vesa ora sco suonda:

Zercladur/fenadur 2015	Submissiun «planisader casa da scola»	Suprastanza
Uost 2015	Damonda da credit per planisaziun	Cussegl
Atun 2015	Project sanaziun	Suprastanza
Schaner 2016	Submissiun per lavurs da sanaziun	Suprastanza
Mars 2016	Damonda da credit per execuziun	Cussegl/votaziun all'urna
Stad 2016	Execuziun dallas lavurs (emprema etapa)	Suprastanza

Damai che la part dalla piazza da scola cunfinescha per ina gronda part cun la casa da scola nova, eis ei previu d'integrar quella sanaziun el project per la sanaziun dil baghetg. Cunzun ei la situaziun culs mirs fetg ligionta per la sanaziun dil baghetg e sa buca vegnir distaccada dil project da sanaziun dalla casa da scola.

Cun acceptar la moziun vegness igl emprem sanau il plaz avon scola e cuort suentar succedess la sanaziun dalla casa da scola. Quei agir caschunass dapli cuosts da planisaziun e da construcziun. Per saver nezegiar meglier las sinergias ei la suprastanza communal claramein dil meini ch'ina cumbinaziun da quellas lavurs fetschi pli bia senn e seigi ulteriuramein era finanziamein pli favoreivla. Perquei supplichescha la suprastanza communal da buca acceptar la moziun. Perencunter s'oblighescha la suprastanza communal d'integrar la sanaziun dalla piazza da scola ella submissiun per la projectaziun dalla sanaziun dalla casa da scola.”

Cussegl da vischnaunca

La sanaziun dalla piazza da scola fa prescha, medemamein ei la sanaziun dalla casa da scola urgenta. Aschinavon che las lavurs per la sanaziun dil plaz-scola s'entardan muort la cumbinaziun dils dus projects mo per pauc temps, fa ei senn da cumbinar quellas lavurs.

Sche la suprastonza communal presenta il project per la sanaziun dalla casa da scola en cumbinaziun cun la piazza avon scola enteifer in onn, ei la finamira dalla moziun ademplita. Tonpli sa il cussegl da vischnaunca decider, en cumbinaziun cun la tractaziun dil project per la sanaziun dalla casa da scola, che la finamira dalla moziun seigi ademplita. En quei senn cunterfa l'approbaziun dalla moziun buca allas finamiras dalla suprastonza communal da sanar la piazza avon scola en cumbinaziun cul baghetg da scola.

Decisiun

Cun 12 encunter 0 vuschs ed 1 abstenziun approbescha il cussegl da vischnaunca la moziun plaz da pausa scola Cons.

Cussegl da vischnaunca Dissentis/Mustér
Il president: Igl actuar:

Edgar Durschei

Ervin Maissen

4. Sanaziun dalla cuschina en casa da scola Cons: Damonda da credit (messadi nr. 26-2013/2016)

Suprastonza communalala

Gerau Iso Mazzetta presenta en num dalla suprastonza communalala ed a basa dil messadi nr. 26-2013/2016 la fatschenta. Il basegns davart la sanaziun dalla cuschina vegn buca mess en damonda. En connex cun la preparaziun dil preventiv era ei previu da remplazzar sulettamein la cuschina. Las retschercas en detagl han denton mussau ch'ei basegna ulteriuras adattaziuns vid las localitads. La gronda midada ei era la cumbinaziun dils dus locals che surveschan oz per la scolaziun da cuschinar ad in local. Il termin ei cuorts, las preparativas ein stadas intensivhas. Per saver cuntinuar cun las lavurs durent la stad eis ei necessari ch'il cussegl da vischnaunca concedi questa sera il credit.

Discussiun davart la debatta d'entrada

Il cussegl da vischnaunca desista da menar ina discussiun generala, aschia ch'igl ei decidiu d'entrar e tractar la fatschenta en detagl.

Discussiun en detagl

Cussegl da vischnaunca

Engrazia alla suprastonza communalala per la curascha da presentar la fatschenta en quella fuorma era sche l'investiziun previda survarga la summa previda el preventiv. La suprastonza communalala ha argumentau ils motivs che han menau als plicuosts.

La sanaziun ei urgenta e la sligiazion presentada porscha dapli plaz per semover en scola. Eventualmein dat ei cun caschun la pusseivladad da gustar in mument en scola ils fretgs dalla cuschina renovada. El messadi eis ei buca indicau ils cuosts per spazzar las installaziuns, las apparatusas e la dismessa da quei material. Plinavon duein las lavurs vegnir surdadas als mistergners locals. Actualmein disponan ils mistergners da bia lavur ed ei vegn perquei ad esser grev da saver observar ils termins.

Il cussegl giavischa ulteriuramein ina controlla dils credits per saver vegnir informaus ad uras davart il svilup dils cuosts.

Suprastonza communalala

Ils cuosts per spazzar e dismetter ein integrai en las singulas posiziuns menziunadas el messadi. En quei connex ein ins era vidlunder da sclarir la damonda davart la dismessa da materials nuscheivels (asbest) en connex cun las installaziuns electricas.

En connex cun la preparaziun dalla sanaziun ha igl uffeci da baghegiar luvrau stretgamein ensemen cun ils mistergners indigens. La damonda s'etschenta cheu sulettamein nua ch'ins tschenta ils cunfins pertuccont mistergners indigens. Igl ei la finamira da realisar il project en collaboraziun cun quels mistergners. Il program da lavur ei temeraris, denton duess ei esser pusseivel da realisar il project enteifer in temps nizeivel.

Decisiun

Cun 13 encunter 0 vuschs e neginas abstenziuns conceda il cussegl da vischnaunca in credit da frs. 195'000.-- per la sanaziun dalla cuschina dalla casa da scola a Cons.

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: Igl actuar:

Edgar Durschei

Ervin Maissen

5. Via Lucmagn a Raveras: Project e credit (messadi nr. 27-2013/2016)

Suprastonza communal

Gerau Iso Mazzetta presenta en num dalla suprastonza communal ed a basa dil messadi nr. 27-2013/2016 la fatschenta.

Avon entgins onns han la vischnaunca ensemen cugl uffeci cantunal da construcziun bassa schau elaborar in studi per la sanaziun dalla Via Lucmagn. Tenor il studi eis ei previu per quella sanaziun in investiziun da varga frs. 2'000'000.--. El decuors dils onns ha la vischnaunca saviu acquistar treis objects a favur dalla sanaziun dil stradun. Igl uffeci da construcziun bassa ha entochen oz vuliu saver nuot ni d'in acquist da terren/baghetgs ni da preparar in project da publicaziun.

Il project preveda d'ina vart la pusseivladad da megliar la situaziun hidraulica dalla canalisaziun, cunzun era sil tschancun dalla Via Gonda. A caschun d'urezis capeta ei che la canalisaziun po buca dumignar ils gronds quantums d'aua, aschia che quella vegn per liung dalla Via Gonda stuschada anavos en singuls baghetgs. Cun la sanaziun dalla canalisaziun quentan ins saver migliurar quella situaziun.

En connex cun la realisaziun dalla "Casa Langini" han cantun e vischnaunca saviu acquistar terren per prolungir il passapei naven dalla punt sur igl Ual d'Acletta entochen tier la Via Raveras.

Ulteriuramein ha la vischnaunca era encurretg ina sligiazion per migliurar la sbuccada dalla Via Gonda ella Via Lucmagn. Deplorablamein eis ei buca stau pusseivel d'anflar pertuccont igl acquist da terren ina sligiazion vicendeivla cun ils proprietaris da terren. Consequentamein eis ei il mument actual buca pusseivel da megliar la situaziun dalla sbuccada dalla Via Gonda en la Via Lucmagn. Apparentamein han era singuls vischins encurretg sin basa privata il discuors cun ils proprietaris pertuccai. Denton han quels discuors menau a pli gronds disvaris che quei che quels havessen surviu alla causa. La situaziun dalla cruschada Via Gonda/Via Lucmagn sa vegnir migliurada mo el rom d'in project cun publicaziun ufficala che possibilitescha in'expropriaziun da terren. Igl uffeci da construcziun bassa ei denton pil mument buca prompts da realisar in tal project. Fertion che las lingias da providiment san vegnir menadas sur il terren privat sco previu el project, ei in'adattaziun dalla cruschada pusseivla mo a basa d'ina expropriaziun. Aschinavon ch'il cussegl da vischnaunca conceda il credit, duei il project vegnir realisaus naven da miez uost 2015.

Discussiun davart la debatta d'entrada

Cussegl da vischnaunca

Tenor il project presentau ei previu sil tschancun Punt Langini – Via Raveras la sanaziun dalla via cantunala, dil passapei, dalla canalisaziun e dall'illuminaziun publica. Quei succeda sulettamein dalla vart dil baghetg Langini. Per la sbuccada encunter la Via Gonda ed il begl sin la parcella 773 basegna ei ina sanaziun a favur dalla segirtad da pedunzs e manischunzs.

Per saver sustener quella fatschenta basegna ei che la suprastanza communal vegni en ina secunda fasa ad instradar la procedura necessaria.

Vegn la Via Lucmagn entras la construcziun dil passapei buca pli stretga enviers la situaziun dad oz?

Suprastanza communal

Igl ei aschia che la surfatscha dalla via vegn per ca. 30 cm pli stretga. Entras la construcziun dil passapei seslarga denton il profil pil traffic. Da principi sa la vischnaunca en cumbinaziun cun in project privat nezegiar sinergias per migliorar la situaziun da traffic, specialmein pils pedunzs, denton era la situaziun dallas lingias da provediment e da canalisaziun. La situaziun dalla Via Gonda sa vegnir migliorada sulettamein a basa d'ina expropriaziun da terren, denton basegna ei cheu era la collaboraziun digl uffeci da construcziun bassa dil Grischun.

Cussegl da vischnaunca

Denter il plan da lingias ed il plan per la via dat ei divergenzas. Ei il plan da lingias buca vegnius actualisau enviers il plan dalla via?

Suprastanza communal

Cunquei ch'igl ei buca pusseivel d'acquistar terren, sto la via serestrenscher sil cunfin dalla parcella dalla via. Denton vegnan las lingias construidas sco indicau el plan. Quei vala era pil tumbin dalla Swisscom che realisescha questa stad in project per augmentar la prestaziun dalla reit per transportar datas.

Discussiun en detagl

Cunquei ch'ei dat negina cunterproposta, ei il cussegl da vischnaunca entras e tracta la fatschenta en detagl.

Cussegl da vischnaunca

Tonscha la summa da frs. 195'000.-- per realisar il project? Ferton ch'il credit per la scola cunteneva ina posiziun per cuosts buca previ, cuntegn quella damonda da credit negina posiziun semeglionta.

Eis ei previu da cuntinuar pli tard cun in passapei entochen tiel Center sursilvan d'agricultura?

Suprastanza communal

La summa da frs. 195'000.-- sebasa sin offertas concretas e sefuorma ord differentas posiziuns ch'ensiaran singulas reservas. Perquei ei la posiziun nunpreviu buca mussada ora separadamein.

La damonda davart in passapei entochen a Salaplauna ha la suprastanza communal gia giu tratg en consideraziun. Denton ei quei project vegnius remess per motivs da cuosts. Ina sligiazion fuss pussevla davos la gardetscha per liung dalla Via Lucmagn.

Aschinavon ch'il svilup dallas lavurs da construcziun muossan ch'ina dislocaziun dil begl ella sbuccada dalla Via Gonda fuss pussevla, vegn la suprastanza communal a tener en egl quella sligiazion el decuors dalla realisaziun dil project.

Cusseglie Wendelin Jacomet

En connex cul studi per la sanaziun dalla Via Lucmagn ei menziunau el messadi la parcella 705. Stuess ei buca senumnar la parcella 805? Pertuccont la sanaziun dalla cruschada Via Gonda/Via Lucmagn suttametta el suandonta proposta:

"Da en ina secunda fasa incaricar la suprastanza communal d'instradar la procedura necessaria per ina expropriaziun (Enteignung) per la sbuccada Via Gonda ed il begl sin parcella 773. Plinavon giavischel jeu tier il rapport da gestiun ch'ei vegn rapportau sur dil stan dallas lavurs ed aschuntau talas en nossa gliesta da pendenzas."

Cussegl da vischnaunca

Ha la vischnaunca la pusseivladad da saver expropriar?

Suprastanza communal

La vischnaunca ha la basa d'expropriar, aschinavon ch'in project ei el rom dalla planisaziun locala vegnius fixaus el plan general d'avertura e sche quei project ei staus publicaus ufficialmein sco ina damonda da baghegiar. Denton ha il cantun meglieras cundiziuns per saver realisar in'expropriaziun. Era el cass dil cantun basegna ei denton in project publicaus ufficialmein ed approbaus dalla Regenza per saver iniziar in'expropriaziun.

Il studi per la sanaziun dalla Via Lucmagn ch'ei vegnius iniziaus dalla vischnaunca e digl uffeci da construcziun bassa pertucca il tschancun denter la parcella **705** e la Punt Langini.

La suprastanza communal ei bugen promta da prender encunter la proposta da cusseglier Wendelin Jacomet sco giavisch, denton ei ella dependenta da memia biars facturs per che quei giavisch sappi vegnir realisaus enteifer in termin necessari.

Decisiuns

Cun 7 encunter 6 vuschs e 0 abstenziuns approbescha il cussegl da vischnaunca la proposta da cusseglier Wendelin Jacomet:

"Da en ina secunda fasa incaricar la suprastanza communal d'instradar la procedura necessaria per ina expropriaziun (Enteignung) per la sbuccada Via Gonda ed il begl sin parcella 773. Plinavon giavischel jeu tier il rapport da gestiun ch'ei vegn rapportar sur dil stan dallas lavurs ed aschuntar talas en nossa gliesta da pendenzas."

Cun 13 encunter 0 vuschs e neginas abstenziuns decida il cussegl da vischnaunca da:

- *conceder in credit da frs. 195'000.-- per la cumpart dalla vischnaunca vid la sanaziun dalla Via Lucmagn sil tschancun Via Gonda entochen alla punt Langini, inclusiv la sanaziun dalla canalisaziun e dall'illuminaziun publica.*

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: Igl actuar:

Edgar Durschei

Ervin Maissen

6. Relasch dils statuts per la Regiun Surselva (messadi nr. 28-2013/2016)

Suprastonza communal

Il president communal Francestg Cajacob presenta la fatschenta en num dalla suprastonza communal ed a basa dil messadi nr. 28-2013/2016. Enconuschentamein ha il pievel grischun approbau la refuorma territoriala. Cun il niev sistem vegnan ils parlaments regiunals sligiai, aschia era il parlament dalla Regiun Surselva. Da niev entra la conferenza dils presidents communal en siu stagl. Tenor diember da habitonts vegn il diember da vuschs repartius sin las vischnauncas. Aschia dispona il president communal da Mustér da treis vuschs.

Sper las incaricas gia avon maun vegn la Regiun ad exequir ulteriuras incaricas adossadas ad ella entras il cantun. Aschia vegn la Regiun era a surprender el futur l'organisaziun dil stadi civil che vegneva exequida entochen ussa entras ils cumins. Il stadi civil pretenda in ault nivel da scolaziun ed igl ei grev d'anflar personal che sa exequir quellas incaricas. Perquei fa ei senn da centralisar talas incaricas.

Mintga vischnaunca decida sezza, sch'ella vul far part dalla Regiun. El cass da Mustér e Glion decidan votantas e votants all'urna. Il cussegl da vischnaunca ha la pusseivladad da dir gie ni na al statut. Midadas vid il text ein buca pusseivlas.

Discussiun generala

Cussegl da vischnaunca

Dacuort ha la Regiun Surselva midau casa en localitads pli grondas. Il fatg che la Regiun ha saviu recaltgar surfatscha supplementara da biro astga buca esser in motiv da centralisar uffecis a Glion. La tendenza che nus critichein tier cantun e confederaziun duei buca far scola ella regiun. Las pusseivladads sil sector electronic lubeschon da realisar plazzas da lavur decentralas ordeifer ils centers. La Regiun duei anflar sligiazions decentralas ed era viver quellas. La situaziun dil stadi civil cun ina emprema centralisaziun a Trun e silsuenter tut discus a Glion astga buca esser il scopo dalla Regiun. Mintga piazza che va dalla val giu ei in svilup deplorabel.

Suprastonza communal

Enteifer la conferenza dils presidents ei vegniu menau diras discussiuns pertuccont crear plazzas decentralas. Magari camondan las finanzas la situaziun. Con astgan plazzas decentralas custar? El futur eis ei necessari da patertgar pli stedi regiunal. Savens eis ei buca in problem dalla distanza, mobein il fatg che sligiazions centralas ein pli favoreivlas. Plinavon seporscha era aschia la pusseivladad da mantener plazzas ella regiun. Per exempel exista in manco pertuccont ils officials civils. Per saver garantir la substituziun ei ina sligiazion centrala necessaria.

Cussegl da vischnaunca

Co sepresenta la situaziun el cass ch'il cussegl da vischnaunca schess na

alla fatschenta? Vegness quella tutina suttamessa alla votaziun all'urna?
Tgei consequenzas havess quei per la regiun?

Suprastonza communal

El cass ch'il cussegl da vischnaunca di na, sa la fatschenta buca vegnir suttamessa alla votaziun all'urna. Ina tala decisiun dat in signal negativ ella regiun.

Decisiun

Cun 13 encunter 0 vuschs e neginas abstenziuns decida il cussegl da vischnaunca da:

- *approbar ils statuts dalla Regiun Surselva;*
- *suttametter quei conclus tenor art. 32, lit. i dalla constituziun communal alla votaziun dil pievel.*

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: Igl actuar:

Edgar Durschei

Ervin Maissen

7. Ura da damondas (conform ad art. 44 dil regulativ da fatschentas)

Suprastonza communal

Il president communal orientescha denter auter ch'ins ha saviu eruir ch'il bus local igl unviern ha transportau la davosa sesiun d'unviern 66'910 passagiers. Quella cefra fa smarvigliar e muossa che la purschida ei dumandada.

Cussegliaer Wendelin Jacomet ha giu inoltrau suenter la davosa seduta dil cussegl da vischnaunca ina damonda a scret concernent pliras fatschentas pendentas al president communal. Las damondas ein vegnidas rispundidas a scret. Denter auter ei era curdau la damonda pertgei ch'il project dalla meglieraziun funsila s'entardi. Sin fundament dil prerapport dalla confederaziun ha il project da vias stuiu vegnir surluvraus e redimensiunaus. Igl ei previu d'exponer il project el decuors digl uost/settember 2015. Avon che la votaziun hagi liug less ins liquidar eventualas protestas. La votaziun duei haver liug silsuenter, probablamein igl εμπrem quartal 2016.

La votaziun davart ina contribuziun alla Claustra ha aunc saviu vegnir tractada, perquei che la damonda ei aunc buca vegnida inoltrada. La Claustra ha vuliu inoltrar quella damonda suenter che las festivitads da giubileum ein stadas terminadas. Actualmein ei la finanziaziun garantida per ca. 50%, quei incl. las contribuziuns dil stadi.

Sco il cussegl da vischnaunca ha saviu intervegnir ha la vischnaunca da Tujetsch visau la collaboraziun cun Sedrun Mustér Turissem. Il termin da visada ei vegnius prolungius entochen la fin d'avrel 2016. Las suprastonzas communalas ein en discuors. Ins vegn ad evaluar la situaziun e sclarir tgei opziuns ch'eiin pussevlas pil futur. Quella decisiun sa era haver consequenzas per eventualas contribuziuns davart dil cantun en connex cun projects d'infrastructura turistics.

Il president dat ina survesta davart ils projects ch'eiin sin rucca. En quei senn sa la pendenza nr. 1 vegnir strihada.

Project	Remarcas	Termin
Meglieraziun funsila	Cussegl da vischnaunca 4. quartal 2015	Pievel 1.q.2016
Finanziaziun dismessa e purificaziun auas piarsas		Cussegl 8.-10.2015
Midada pei da taglia		
Contribuziun alla claustra	Cussegl da vischnaunca 8./9.2015	Pievel 18 d'october 2015
Revisiun parziala dalla planisaziun locala	Zona speciala Catrina Zona speciala Disentiserhof Zona da mistregn Pignola Zona per ennevar Plan general d'avertura Revisiun parziala dalla lescha da baghegiar	Cussegl 8./9. 2015 Pievel 18 d'october 2015
Revisiun dalla	Zonas da prighel	2016-2017

planisaziun locala	Spazis d'aua sin fundament dalla lescha federala davart la protecziun dallas auas	
Via forestala Run, access agl uaul dil Run	Cussegl da vischnaunca 1.q.2016	Pievel decuors 2016
Sanaziun dil Center da sport e cultura	Cussegl da vischnaunca 2015/2016	
Sanaziun dalla casa da scola 1980	Cussegl credit projectaziun 8.2015 Cussegl credit project 12.2015	Pievel credit project 1 .quartal 2016

Suandonta damonda ei vegnida inoltrada a scret:

Cussegliera Rita Tenner

"L'uniun da dunnas, las „dunnas cun affons pigns", han era problems d'anflar mummas che sorprendan in ni l'auter uffeci. La lavur che vegn fatga egl Artgin pertuccont l'integrasiun dils affons jasters (lungatg) ei immens gronda denton ein aunc biars affons buca presents en quei rudi.

Fuss ei pusseivel che la suprastanza communal ni il cussegl da scola fan empau propaganda per quella purschida (invitaziun all'emprema sentupada dils 27 d'uost 2015 per la proxima sesiun)?

Il lungatg romonsch vegn daus leu vinavon e spargna suenter dabia lavur allas mussadras en scoletta. Dat ei pli biaras annunzias per igl Artgin, anflan las dunnas era pli tgunsch ina ni l'autra donna che stess a disposiziun per cuntinuar cugl Artgin! Schiglioc tgi sa con ditg ch'ei dat aunc quella purschida!

Cheu vegnes gidau las dunnas mo era las mussadras da scoletta!"

Suprastanza communal

La suprastanza communal sa sustener las dunnas cun la purschida digl Artgin, denton sa la suprastanza buca sfurzar enzatgi da far diever da quella, era sch'igl Artgin ei ina grondiusa plattafuorma d'emprender romontsch. Tut las famiglias che han affons en quella vegliadetgna survegnan las informaziuns directamein dallas persunas responsablas pigl Artgin. Per las biaras dunnas portughesas ei denton il transport si Segnas il problem. Sch'ellas ston saver grau ch'enzatgi pertgiri lur affons san ellas buca aunc pretender d'enzatgi da far viadis. 4 dad 8 affons portughes ella vegliadetgna denter 2 e 4 ein denton dalla partida. Pil mument ein ils plazz egl Artgin occupai ora diltut. La scoletta ei denton obligatoria per tut ils affons da lungatg jester. Dacuort ei vegniu envidau tuttas famiglias portughesas che han affons denter 5 e 7 onns ad in'occurenza che senumna „Schulstart+" ed ei in project che vegn purschius dalla Caritas. En quellas 2 seras d'informaziun eis ei vegniu informau denter auter davart nies sistem da scola, purschidas da sport e cultura e fatgs attents sur dalla problematica digl emprender romontsch e tudestg. L'informaziun era per portughes, aschia che tuts han capiu las informaziuns ed han era saviu dumandar caussas ch'eran buca claras. Tuttas famiglias ein stadas presentas. Aschia in'informaziun vegn purschida mintga 2 onns.

Cussegliera Rita Huonder-Tenner

Bein ei la posiziun pertuccont integrasiun vegnida strieda ord il preventiv. Denton ei lavur d'integrasiun buca fatga cun spitgar sin la clientella. Lavur d'integrasiun sa vegnir prestada da mintgin da nus en sia lavur da mintga di. Igl Artgin sa vegnir baghegius ora, aschia ch'il nivo da lungatg sa vegnir augmentaus. La vischnaunca sa segidar cun metter a disposiziun adressas.

Suprastanza communal

Schegie che la posiziun pertuccont l'integrasiun ei vegnida strieda ord il preventiv stat la vischnaunca buca lischenta e sempatscha dalla

problematica dall'integraziun. La geraua responsabla per la scola ed ina collaboratura dall'administraziun communal han frequentau in'informaziun dil Cantun davart integraziun. Aschia ch'ei vegn pigliu giu la lavur d'integraziun per part entras l'administraziun communal e per part dalla vart dalla scola.

Cussegl da vischnaunca

Co sesplegian las lavurs en connex cun las mesiras da recumpensaziun dall'Ovra Russein a Fontanivas?

Cura eis ei previu da realisar las tualettas publicas a Mumpé Tujetsch?

Suprastonza communal

Las lavurs a Fontanivas han entschiet avon duas jamnas e succedan tenor program. Entochen il november 2015 duessen las lavurs esser terminadas.

Pertuccont las tualettas a Mumpé Tujetsch ein ins ord motivs da cuosts vegnius tier la conclusiun da realisar quei project entras il menaschi tecnic. Denton han ils donns d'uaul fatg in streh atras il quen. Da menziunar ei, che quei project ei vegnius strihaus ord il preventiv.

Plinavon ein las offertas per realisar la fossa comunabla en santeri a Sogn Gions vegnidas inoltradas. Per quell'investiziun eis ei da quintar cun cuosts da frs. 65'000.--. La suprastonza communal vegn a surdar quellas lavurs cun caschun dalla proxima seduta.

El decuors dalla primavera ei la populaziun savens vegnida disturbada entras ils sgols da lenna en consequenza dils donns d'uaul. Entochen ussa ein vegni sgulai rodund 12'000 m³ lenna. Quellas lavurs duessen saver vegnir serradas giu enteifer las proximas treis jamnas. Da menziunar ei ch'il prezi da lenna ei sereducius marcantamein per part en consequenza digl euro e da l'autra vart muort ils gronds donns d'uaul succedi en Tiaratudestga ed ell'Austria, nua ch'igl orcan Niklas ha derschiu grondas surfatschas d'uaul. Igl ei da quintar ch'ins vegni buca da cuvierer ils cuosts cun il recav ord la vendita da lenna.

President dil cussegl da vischnaunca

Cusseglia Flavio Murer ha inoltrau ina interpellaziun concernent il svilup sil sectur turistic en connex cun la collaboraziun cun la vischnaunca da Tujetsch.

La proxima seduta dil cussegl da vischnaunca ha liug venderdis, ils 21 d'uost 2015. Edgar Durschei siara la seduta cun giavischar bialas vacanzas da stad.

Pendenzas

Fatschenta/Sparta	Termin	Responsabel	Remarcas
Recav dil gudogn dalla cuminonza da maschinas forestalas Cadi	Ils 27 da fevrer 2015	Gerau Roger Tuor	Liquidau (mira tabella sura)
Priorisaziun dallas investiziuns, gliesta	Primavera 2015	Suprastonza communal	Liquidau (mira tabella sura)
Finanziaziun bus local cto. 651.315.00 Cumpart interessenza turistica	Preventiv 2016 November 2015	President communal	
Informaziun dalla populaziun davart la politica da tgira	Atun 2015	Gerau Cecilia Maissen	
PUNTREIS, quen 2014		Gerau Cecilia Maissen	Orientaziun davart il gudogn
Cruschada Via Gonda/Via		Suprastonza communal	Instradar procedura

Lucmagn			d'expropriaziun per realisar la sanaziun dalla cruschada.
Credit per la sanaziun tschancun Via Lucmagn			

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: Igl actuar:

Edgar Durschei

Ervin Maissen

Disentis/Mustér, ils 23 da zercladur 2015

C:\Users\Erwin Maissen\Documents\Vischnaunca\Cussegl da vischnaunca\Protocols\Cus0016_22.docx